

UCHWAŁA NR LXI/630/2023 r.
RADY MIASTA SULEJÓWEK
z dnia 6 lipca 2023 r.

w sprawie przyjęcia **Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Sulejówek na lata 2023 - 2026**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r., poz. 40, poz. 572), art. 176 pkt 1 oraz art.179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447 ze zm.¹) Rada Miasta Sulejówek uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Wspierania Rodziny dla Miasta Sulejówek na lata 2023 - 2026, który stanowi załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Sulejówek.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Miasta Sulejówek

Daniel Dąbrowski

¹ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2022 r. poz. 1700, 2140, z 2023 r. poz. 403, 535, 818.

Uzasadnienie do uchwały
w sprawie przyjęcia **Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Sulejówek**
na lata 2023 - 2026

Program Wspierania Rodziny dla Miasta Sulejówek na lata 2023 - 2026 opracowano zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447 ze zm.), w myśl którego do zadań własnych Gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Zgodnie z art. 179 ust. 2 ustawy rada gminy biorąc pod uwagę potrzeby związane z realizacją zadania z zakresu wspierania rodziny uchwała w/w gminne programy.

Podstawowym założeniem niniejszego programu jest rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Program Wspierania Rodziny dla Miasta Sulejówek na lata 2023 – 2026 podlegał konsultacjom społecznym, zgodnie z zarządzeniem Burmistrza Miasta Sulejówek nr BBM.0050.107.2023 z dnia 25 maja 2023 r.

Poprzedni program został opracowany na lata 2019-2022.

W tym stanie rzeczy, podjęcie uchwały dotyczącej przyjęcia programu w treści załącznika do niniejszej uchwały jest w pełni uzasadnione.

Załącznik do Uchwały Rady Miasta Sulejówek
NrLXI/630./2023 z dnia06.07.2023 r.

Program Wspierania Rodziny dla Miasta Sulejówek na lata 2023-2026

Sulejówek, 2023 r.

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	str.3
--------------------	-------

ROZDZIAŁ I. Uzasadnienie wprowadzenia programu

1.1. Podstawy prawne Programu.....	str.3
1.2 Powiązanie z dokumentami wyższego szczebla.....	str. 4
1.3 Zakres Programu.....	str. 4

ROZDZIAŁ II. Diagnoza środowiska lokalnego

2.1 Demografia.....	str.5
2.2 Rynek pracy.....	..str.6
2.3 Pomoc społeczna.....	..str.7
2.4 Przeciwdziałanie przemocy	str. 9
2.5 Wybrane problemy społeczne w mieście Sulejówek z perspektywy dzieci i młodzieży w dostępnych diagnozach.str. 11
2.6 Wybrane problemy społeczne w opinii dorosłych mieszkańców Sulejówka	str. 14
2.7 Kryzys rodziny, jakość życia dzieci i młodzieży.....	str. 14
2.8 Wsparcie asystenta rodziny.....	str. 15
2.9 Piecza zastępcza.....	str. 18
2.10 Karta Dużej Rodziny.....	str. 19
2.11 Inne formy wsparcia rodziny.....	..str. 20
2.12 Opieka nad dzieckiem.....	..str. 23
2.13 Poradnictwo specjalistyczne.....	str. 25

ROZDZIAŁ III Założenia programowe

3.1 Adresaci programu.....	str. 26
3.2 Zasoby i partnerzy w realizacji programu.....	str. 26
3.3 Analiza SWOT.....	str. 29
3.4 Cele programu, zadania, wskaźniki realizacji.....	str. 31
3.5 Źródła finansowania.....	str. 35
3.6 Monitoring programu.....	str. 36
3.7 Realizatorzy programu.....	..str. 36
3.8 Zakończenie.....	str. 36

Program Wspierania Rodziny dla Miasta Sulejówek na lata 2023-2026 przygotowano w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Sulejówku.

Autor: Teresa Kośnik

Wprowadzenie

Rodzina jest podstawową komórką życia społecznego jak również naturalnym środowiskiem rozwoju człowieka. W rodzinie realizowane są określone zasady, które pozwalają budować prawidłowe relacje społeczne. Rodzina funkcjonująca prawidłowo daje jej członkom poczucie bezpieczeństwa, wzmacnia ich rozwój osobisty, a jako pierwsze i podstawowe środowisko wychowawcze bezpośrednio oddziałuje na osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości, tradycje, poglądy. Rodzina ma kluczowe znaczenie dla życia i prawidłowego rozwoju dziecka.

Budowanie dobrych relacji i więzi rodzinnych ma wpływ na ochronę dzieci i młodzieży przed podejmowaniem ryzykownych zachowań. W przypadku wystąpienia jakiegokolwiek dysfunkcyjności rodziny państwo ma obowiązek zapewnić dziecku specjalną ochronę i pomoc w przezwyciężaniu zaistniałej sytuacji.

Program Wspierania Rodziny dla Miasta Sulejówek na lata 2023-2026 (zwany dalej Programem) jest kontynuacją programu wspierania rodziny realizowanego w latach 2019-2022. Niniejszy dokument wskazuje działania ukierunkowane na wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze jak również działania profilaktyczne i prorodzinne, których celem jest zapobieganie marginalizacji oraz społecznemu wykluczeniu. Ideą w tworzeniu Programu jest przekonanie o niezastąpionej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka, którą należy promować i wzmacniać, zwłaszcza wobec wyzwań współczesnego świata. Jeżeli w rodzinach pojawiające się problemy przewyższają możliwość ich rozwiązania we własnym zakresie, przy wykorzystaniu własnych środków oraz zasobów, pojawia się konieczność wsparcia z zewnątrz. Należy wtedy dołożyć wszelkich starań, aby takie rodziny uzyskały profesjonalną pomoc tak, aby w przyszłości same mogły funkcjonować bez konieczności wsparcia różnych instytucji.

Niniejszy program został opracowany w oparciu o przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dalej także "ustawą". Zgodnie z art. 176 pkt. 1 ustawy do zadań własnych gminy należy między innymi opracowanie 3 letnich programów wspierania rodziny, których głównym założeniem jest stworzenie spójnego systemu wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienia pomocy w opiece i wychowywaniu dzieci. Obowiązek ten realizowany jest przy współpracy i współdziałaniu odpowiednich służb społecznych, organizacji pozarządowych, kościołów oraz związków wyznaniowych.

Rozdział I. Uzasadnienie wprowadzenia Programu.

1.1. Podstawy prawne Programu:

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
5. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
6. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
7. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
8. Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
9. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
10. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,

1.2 Powiązanie z dokumentami wyższego szczebla:

Program Wspierania Rodziny dla Miasta Sulejówek na lata 2023-2026 wpisuje się w cele i działania określone w **Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sulejówek na lata 2021-2027** przyjętej uchwałą Rady Miasta Sulejówek nr XXXVIII/423/2021 w dniu 25 listopada 2021 r. wraz z Diagnozą Problemów Społecznych. Strategia zakłada rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin, sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz skuteczne rozwiązywanie problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie.

Z dokumentów na poziomie krajowym niniejszy Program jest spójny z Krajowym Programem Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka z perspektywą do roku 2030 (MP z 2021 r. poz. 843).

W programie o zasięgu krajowym w Priorytecie I- Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży zaplanowano między innymi następujące kategorie działań do wykonania:

1. rozwój usług środowiskowych wspierających rodzinę oraz usług opiekuńczych i edukacyjnych dla dzieci,
2. zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego jako jednej z form pomocy dla rodzin, dzieci i młodzieży,
3. wsparcie finansowe rodzin z dziećmi,
4. wzmocnienie funkcji opiekuńczej przedszkola, szkoły i placówki, w koordynacji ze wsparciem i rozwojem usług w środowisku lokalnym,
5. wzmocnienie kształcenia dzieci i młodzieży w obszarze kompetencji kluczowych, w tym kreatywności, przedsiębiorczości oraz współpracy wzmocnienie kształcenia dzieci i młodzieży w obszarze kompetencji,
6. doskonalenie modelu kształcenia zawodowego, w tym kształcenia wyższego oraz promocja kształcenia zawodowego w powiązaniu z rynkiem pracy,
7. wdrożenie kompleksowego systemu pierwszego zatrudnienia młodzieży opartego o zintegrowane działania instytucji edukacyjnych, rynku pracy i integracji społecznej.

Wśród usług środowiskowych wspierających rodzinę, o których mowa w pkt 1wymienia się:

- 1) współpracę wielu systemów na rzecz wsparcia rodziny w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, tj. systemu wsparcia rodziny, systemu pomocy społecznej, systemu edukacji, współpracy z sądami w zakresie wglądu w sytuację rodziny, aby dobro dzieci było chronione;
- 2) działania profilaktyczne realizowane przez samorządy gminne, zapobiegające umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej, takie jak:
 - a) praca z rodziną naturalną/biologiczną – rozwój zatrudnienia i wzrost kompetencji asystentów rodziny,
 - b) rozwój usług dla rodzin z dziećmi na poziomie gminy (poradnictwo, pomoc psychologiczna, prawna, szkolenia zwiększające kompetencje rodzicielskie),
 - c) wzmocnienie asystenta rodziny,
 - d) koszyki świadczeń dla rodzin ujmowane w lokalnych strategiach wspierania rodzin,
 - e) rozwój placówek wsparcia dziennego,

- f) wykorzystanie instytucji rodziny wspierającej jako usługi o charakterze lokalnym,
- g) realizacja działań zapobiegających umieszczeniu dzieci w domach pomocy społecznej - rozwój profesjonalnych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów pomocy.

1.3 Zakres Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Sulejówek na lata 2023-2026.

Przesłanie dla wszelkich działań wspólnoty samorządowej służących realizacji konstytucyjnej zasady udzielania szczególnej pomocy rodzinie i dziecku zawiera preambuła do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

„Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiece nad dzieckiem i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.”

Niniejszy Program jest skierowany do rodzin zamieszkałych na terenie Miasta Sulejówek. Celem Programu jest **rozwijanie spójnego systemu narzędzi opieki nad dzieckiem i rodziną je wychowującą, zaplanowanie i realizacja działań profilaktycznych i osłonowych tak, aby zapobiegać marginalizacji i społecznemu wykluczeniu rodzin.** Świadczenie wsparcia dla rodzin potrzebujących pomocy, szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym ma dać poczucie bezpieczeństwa oraz gwarancje wsparcia instytucjonalnego. Każdy potrzebujący członek takiej rodziny powinien mieć zapewnione wsparcie i wiedzę, że może je otrzymać w instytucjach do tego celu powołanych.

Program ten kładzie nacisk na potrzebę wspierania rodzin, które m.in. przeżywają trudności opiekuńczo-wychowawcze jak również zagrożonych ubóstwem bądź umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej oraz rodzin, którym zostały odebrane albo ograniczone prawa rodzicielskie.

W określeniu zakresu działań pomocą służyła **Diagnoza problemów uzależnień w tym uzależnień behawioralnych w środowisku lokalnym na terenie Miasta Sulejówek, sporządzona w 2022 r.**

Rozdział II. Diagnoza środowiska lokalnego.

Sulejówek – miasto położone w województwie mazowieckim, powiecie mińskim, usytuowane w odległości 18 km. od centrum Warszawy Sulejówek graniczy z gminami: Halinów, Zielonka, Wiązowna, Warszawa. Powierzchnia gminy Sulejówek wynosi 19,31 km. kw., co stanowi 1,66% powierzchni powiatu, 0,05 % powierzchni województwa. Gęstość zaludnienia w gminie wynosi 986 osób, w powiecie 133 osób, w województwie 155 osób.

2.1. Demografia.

Według stanu na 31 grudnia 2022 r. liczba ludności gminy Sulejówek wyniosła 19.043 osób, z czego 53% stanowiły kobiety. Liczba ludności gminy stanowi 12,3% ludności powiatu, 0,35 % ludności województwa. Struktura ludności gminy przedstawiała się następująco: osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 20,5 % (więcej o 7,9% niż w 2021 r.), osoby w wieku produkcyjnym 56,8% (mniej o 8,6% niż w 2021 r.) , a w wieku poprodukcyjnym 22,7 % (więcej o 0,7% niż w 2021 r.). W okresie 2018-2022 liczba ludności utrzymuje się na podobnym poziomie (w roku 2018 – było 19.047 mieszkańców). Należy zauważyć, że od 2018 r. corocznie ilość zgonów mieszkańców jest większa niż ilość urodzeń. Współczynnik dynamiki demograficznej jest większy dla średniej województwa i dla kraju.

Struktura mieszkańców według wieku życia

Wiek	kobiety	mężczyźni	ogółem
0-18	1945	1969	3914
19-60	5250	0	5250
19-65	0	5563	5563
> 60	2894	0	2894
>65	0	1422	1422
ogółem	10089	8954	19043

Źródło: dane statystyczne Referatu Ewidencji Ludności i Dowodów Osobistych UM w Sulejówku

Zdarzenia USC	2020	2021	2022
Ilość urodzeń mieszkańców	197	152	147
Ilość zgonów mieszkańców	247	280	182

Źródło: dane statystyczne Referatu Ewidencji Ludności i Dowodów Osobistych UM w Sulejówku

W 2022 r. w Urzędzie Stanu Cywilnego w Sulejówku zarejestrowano 77 małżeństw (śluby konkordatowe i cywilne) i 13 rozwodów.

2.2. Rynek pracy.

Stan ludności oraz wszelkie zmiany demograficzne w znacznym stopniu determinują sytuację panującą na rynku pracy. Z kolei rynek pracy determinuje rozwój społeczeństwa pod względem ekonomicznym i strukturalnym.

Ekonomiści w większości przewidują, że pomimo spowolnienia gospodarczego, najbliższe miesiące spowodują tylko nieznaczny wzrost stopy bezrobocia (w ujęciu rok do roku). W obliczu spowolnienia gospodarczego pracodawcy w pierwszej kolejności ograniczą rekrutację lub wzrost wynagrodzeń. (źródło: www.rp.pl),

Ankietowe badania GUS wśród gospodarstw domowych wskazują, że obawy przed utratą pracy, które narastały od jesieni ub.r. ostatnio maleją.

Poniższe tabele przedstawiają dane dotyczące bezrobocia na koniec 2022 r. w porównaniu do grudnia 2021 r.

Stopa bezrobocia w %			
Wyszczególnienie	Powiat miński	woj. mazowieckie	kraj
grudzień 2021 r.	4,5	4,6	5,4
grudzień 2022 r.	4,6	4,2	5,2

źródło: opracowanie własne na podstawie informacji PUP w Mińsku Mazowieckim

Bezrobocie w Sulejówku w latach 2021-2022.

Bezrobotni w Sulejówku według statystyk Powiatowego Urzędu Pracy w Mińsku Mazowieckim				Osoby bezrobotne z rodzin objętych wsparciem MOPS
Wyszczególnienie	ogółem	kobiety	mężczyźni	ogółem
grudzień 2021	198 osób- w tym: długotrwale bezrobotni: 132, bezrobotni do 30 r. życia: 32, z prawem do zasiłku: 22	97	101	w 66 rodzinach (146 osób w gosp. domowym)
grudzień 2022	182 osób- w tym: długotrwale bezrobotni: 96, bezrobotni do 30 r. życia: 30, z prawem do zasiłku: 16	95	87	w 47 rodzinach (92 osoby w gosp. domowym)

źródło: opracowanie własne na podstawie informacji PUP w Mińsku Mazowieckim i sprawozdania MRiPS-03.

Wniosek: w porównaniu do grudnia 2021 r. o 8,1 % na koniec ub. roku zmniejszyła się liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców z terenu Sulejówka i o 28,8 % zmniejszyła się liczba osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

2.3. Pomoc społeczna.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Istotnym elementem wspierania rodziny jest udzielanie oraz zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno – bytowej.

Miasto Sulejówek realizuje zadania o charakterze obligatoryjnym lub fakultatywnym. Na ich realizację środki pochodzą z budżetu państwa i przekazywane są w formie dotacji lub pochodzą z budżetu miasta.

W 2022 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku objął pomocą ogółem 366 rodzin, mniej o 78 rodzin niż w 2021 roku. Pomocy w formie: pracy socjalnej udzielono: w 2022 roku – 135 rodzinom, w 2021 roku – 175 rodzinom.

Spadek liczby rodzin objętych pracą socjalną wiązał się z obciążeniem pracowników socjalnych przyjmowaniem wniosków o wypłatę dodatków: węglowych, dla gospodarstw domowych, elektrycznych oraz ponad 120 wywiadami na rzecz postępowania w sprawie ustalenia uprawnień do w/w dodatków. Osobnym rozdziałem zadań były akcje pomocowe oraz realizacja zadań ustawowych na rzecz obywateli Ukrainy, w tym nadzór nad sprawowaniem opieki przez opiekunów tymczasowych małoletnich obywateli Ukrainy.

Rodziny z dziećmi objęte pomocą społeczną w latach 2021-2022 r.

Wyszczególnienie	2021 r.		2022 r.	
	Liczba rodzin	Liczb osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczb osób w rodzinach
Rodziny z dziećmi - ogółem, w tym:	85	290	61	213
o liczbie dzieci : 1	36	87	25	67

o liczbie dzieci: 2	27	94	21	74
o liczbie dzieci: 3	16	73	12	53
o liczbie dzieci: 4	4	22	2	12
o liczbie dzieci: 5	2	14	1	7
o liczbie dzieci: 6 i więcej	0	0	0	0
Rodziny niepełne-ogółem, w tym:	39	115	26	78
o liczbie dzieci: 1	16	34	9	19
o liczbie dzieci: 2	14	43	10	30
o liczbie dzieci: 3	7	28	7	29
o liczbie dzieci: 4 i więcej	2	10	0	0

Zródło: sprawozdanie MRiPS-03 za 2021 r. i za 2022 r.

Charakterystyka gospodarstw domowych objętych pomocą w okresie 2021-2022 r.

l.p	powód trudnej sytuacji życiowej	2021 r. w odniesieniu do 444 rodzin objętych wsparciem	2022 r. w odniesieniu do 366 rodzin objętych wsparciem
1	ubóstwo	135 (30 %)	111 (30 %)
2	Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	36 (8%)	13 (3,6%)
3	przewlekła choroba	198 (44%)	191 (52%)
4	niepełnosprawność	111 (25 %)	122 (33 %)
5	nadużywanie alkoholu	35 (8%)	21 (6%)
6	bezrobocie członka rodziny	66 (15%)	47 (13%)
7	bezdomność	8 osób (2%)	9 osób (2,5%)

Główną przesłanką do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2021-2022 była przewlekła choroba. Taka sytuacja ma miejsce po raz pierwszy od 2020 roku w historii zbierania danych z systemu pomocy społecznej (także w skali województwa mazowieckiego). Przyczyną takiej statystyki była pandemia Covid 19, która spowodowała zwiększenie problemów zdrowotnych mieszkańców i ograniczyła dostęp do usług zdrowotnych. W 2021 r. na drugim miejscu jako przyczyna trudnej sytuacji osób/rodzin pojawiło się ubóstwo, przez wiele lat goszczące na pierwszym miejscu, w 2022 r. – na drugim miejscu była niepełnosprawność członka rodziny, następnie ubóstwo. Ubóstwo w tym wypadku odnosi się do kryteriów dochodowych w pomocy społecznej (obecnie 776 zł. dla jednoosobowego gosp. domowego, 600 zł.- na osobę w rodzinie). Na czwartym miejscu głównym powodem zwrócenia się o pomoc było bezrobocie. Wśród ogólnej liczby rodzin objętych wsparciem

Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulejówku 3,6 8% stanowią rodziny borykające się z problemami opiekuńczo - wychowawczymi.

Inne przyczyny korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, m.in. potrzeba ochrony macierzyństwa, nadużywanie alkoholu, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego były równie istotne, lecz występowały w mniejszym natężeniu.

W ramach działań ustawowych beneficjenci pomocy społecznej mogą korzystać ze świadczeń pieniężnych, niepieniężnych, w tym usług opiekuńczych.

Obserwuje się spadek liczby rodzin/osób korzystających ze wsparcia w ostatnich trzech latach. W 2020 r. z pomocy skorzystało 562 gospodarstw domowych, w 2021 r.- 444, w 2022 r.- 366.

Praca socjalna,

Jedną z najważniejszych instytucji wspierających rodziny jest praca socjalna, której celem jest pomoc we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. W 2022 r. zadanie to wykonywało 9 pracowników socjalnych, o których się mówi, że są „specjalistami od spraw ludzkich”. Szczególną uwagą obejmowano rodziny dotknięte problemami niezaradności życiowej, w wypełnianiu funkcji opiekuńczych, w sytuacjach kryzysowych.

Praca socjalna¹ jest profesjonalnym działaniem społecznym ukierunkowanym na pomoc jednostkom, grupom lub zbiorowościom realizowanym w określonej przestrzeni społecznej i czasie, niezależnie od tego, jaki przybiera charakter. Koncentruje się zwłaszcza na:

- skutecznym interweniowaniu na rzecz jednostek i grup najsłabszych, dyskryminowanych lub zmarginalizowanych z powodu niedostosowania, niepełnosprawności, ubóstwa, choroby etc.;
- sprzyjaniu efektywnemu, humanitarnemu i efektywnemu działaniu służb zapewniających jednostkom, grupom lub zbiorowościom środki, świadczenie i możliwości pomocy;
- wzmacnianiu w ludziach zdolności do rozwiązywania problemów, radzenia sobie w trudnych sytuacjach i rozwoju osobowego;
- doskonaleniu zdolności ludzi do prawidłowych stosunków i interakcji z innymi;
- tworzeniu nowych lub ulepszaniu istniejących systemów wsparcia, zapewniających pomoc i trafniej zaspokajających oczekiwania podopiecznych i klientów.

Najważniejszym celem pracy socjalnej jest zmiana, często trudnej sytuacji człowieka, w której się znalazł, ponieważ pomaganie – to dokonywanie stopniowych zmian, których efektem ma być lepsze psychospołeczne funkcjonowanie ludzi, ich rodzin i całych społeczności lokalnych.

2.4. Problem przemocy

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Działania wspierające wobec rodzin przeżywających trudności – rodzin dotkniętych przemocą bądź zagrożonym wystąpieniem przemocy w oparciu o przepisy ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie podejmował Zespół Interdyscyplinarny Miasta Sulejówek oraz powoływane przez niego grupy robocze, bezpośrednio pracujące z rodzinami. W pracach Zespołu brali udział przedstawiciele m.in. Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, Straży Miejskiej, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówek oświatowych, ochrony zdrowia, Sądu Rejonowego. Realizowane

¹ R.A. Skidmore, M.G. Thackeray, Wprowadzenie do pracy socjalnej, Warszawa 1996, s. 2

działania określone zostały w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Mieście Sulejówek na lata 2021-2025,

Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należało integrowanie i koordynowanie działań różnych podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zwłaszcza poprzez: diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

Grupy robocze koordynowane przez pracowników socjalnych ośrodka opracowywały i realizowały plany pomocy przygotowywane indywidualnie zarówno z osobami dotkniętymi przemocą, jak również osobami podejrzewanymi o stosowanie przemocy, monitorowały sytuację rodzin, w których dochodziło do przemocy i rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy oraz prowadziły poradnictwo i interwencje w sytuacjach zagrożeń. Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywało się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymagało zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

W 2022 r. wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” dla 10 rodzin (w tym w 6 rodzinach wychowywały się dzieci) oraz kontynuowano procedurę z ub. roku w 7 rodzinach. Łącznie objęto pomocą 38 osób dotkniętych przemocą, w tym 15 kobiet i 22 dzieci.

W kręgu działania Zespołu Interdyscyplinarnego pozostawało 18 sprawców przemocy, w tym 3 kobiety. Odbyło się 20 spotkań grup roboczych i 9 spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego.

Osoby objęte pomocą w 2022 r. przez Zespół Interdyscyplinarny i grupy robocze.

	wyszczególnienie	kobiety	mężczyźni	dzieci	razem K+M+D
1	liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego	18	16	22	56 (17 rodzin)
2	liczba osób dotkniętych przemocą	15	1	22	38 osób (17 rodzin)

źródło: opracowanie własne

Charakterystyka osób doświadczających przemocy i stosujących przemoc, wobec których wszczęto procedurę "Niebieskie Karty" w 2022 r.

Płeć	Charakterystyka osób, wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie.				Charakterystyka osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie			
	ogółem	do 18 r. życia	od 18-67 lat	od 67 lat	ogółem	do 18 r. życia	od 18-67 lat	od 67 lat
kobiety	11	3	6	2	2	0	1	1
mężczyźni	1	1	0	0	8	0	7	1

źródło: dane ze sprawozdania z realizacji procedury "Niebieskie Karty" w 2022 r.

O samej przemocy dotychczas mówiliśmy, gdy zostały spełnione pewne warunki takie jak: intencjonalne działanie lub zaniechania działania, jedna z osób ma wyraźną przewagę nad drugą (która staje się ofiarą przemocy), działanie sprawcy przemocy narusza prawa i dobra osobiste drugiej osoby, ofiara doznaje cierpienia, szkód psychicznych oraz często fizycznych.

Przeciwdziałanie przemocy domowej.

Od 22 czerwca 2023 r. obowiązują nowe przepisy dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a ich pierwszym dostrzegalnym elementem jest zastąpienie dotychczasowego sformułowania „przemoc w rodzinie” na „przemoc domowa”. Ustawodawca, oprócz samej zmiany w tytule ustawy i jej poszczególnych przepisach, wprowadził też wiele nowych rozwiązań legislacyjnych, których celem jest poprawa sytuacji osób dotkniętych przemocą. Dokonano zmian w zakresie funkcjonowania podmiotów działających w obszarze przeciwdziałania przemocy, jak też w samej procedurze „Niebieskie Karty”.

W stosunku do poprzedniego stanu prawnego, w którym jako wymienione wprost funkcjonowały jedynie trzy formy przemocy, tj. przemoc fizyczna, przemoc psychiczna oraz przemoc seksualna, w obecnej ustawie dodano także kolejne rodzaje przemocy: przemoc ekonomiczną oraz szczególną postać przemocy psychicznej polegającej na prześladowaniu i nękanii, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej (cyberprzemoc).

Z dniem powołania nowych zespołów interdyscyplinarnych zostaną zniesione dotychczasowe grupy robocze i powołane nowe – grupy diagnostyczno-pomocowe (GDP) z obowiązkowym uczestnictwem pracownika socjalnego jednostki organizacyjnej pomocy społecznej oraz funkcjonariusza policji.

2.5 Wybrane problemy społeczne w mieście Sulejówek z perspektywy dzieci i młodzieży w dostępnych diagnozach.

„Diagnoza problemów społecznych” przyjęta wraz ze „Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sulejówek na lata 2021-2027 w rozdziale poświęconym przemocy postrzeganej przez 88 uczniów (w tym 59,6% dziewczynek, 40,4 % chłopców) szkół podstawowych oraz szkoły ponadpodstawowej prezentuje następujące wyniki badań ankietowych:

1) Problem przemocy

a) młodzi respondenci jako sytuacje przemocy wskazali: bicie (18,32% chłopców, 16,36% dziewczynek), grożenie i straszenie (18,81% chłopców, 15,42% dziewczynek), czy też zmuszanie do oddawania pieniędzy (10,89% chłopców, 10,75% dziewczynek). 41,06% chłopców oraz 34,53% dziewczynek przyznało, iż doświadczyło kiedykolwiek przemocy.

b) ankietowani przyznali, iż zdarzyło się im stosować przemoc wobec innych osób (25,83% chłopców oraz 16,14%), najczęściej wobec rówieśników, następnie wobec rodzeństwa i innych osób, np.: wobec nauczycieli, przyjaciół, w samoobronie.

c) ankietowani w przypadku doświadczenia przemocy zwróciliby się o pomoc kolejno do: rodziny, pedagoga szkolnego, zaufanego nauczyciela, na Policję, do kolegów/koleżanek.

d) respondenci jako najciekawsze zajęcia profilaktyczne wymienili: pogadanki z wychowawcą, zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą, zajęcia z przedstawicielem Policji oraz spektakle lub musicale profilaktyczne.

2) Zachowania ryzykowne wśród młodzieży²

Zachowania ryzykowne są obecnie dużym problemem na całym świecie, zwłaszcza wśród młodzieży wchodzącej w wiek dojrzewania. Trudno odnaleźć się we współczesnym świecie,

² Źródło danych: „Diagnoza problemów społecznych” przyjęta wraz ze „Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sulejówek na lata 2021-2027 uchwałą Rady Miasta Sulejówek nr XXXVIII/423/2021 w dniu 25 listopada 2021 r.

w którym rodzina przestała być jedynym przewodnikiem po świecie wartości na rzecz świata iluzji kreowanego przez media (internet, telewizję). Życie w pośpiechu, niepokoju, dążenia do jak najlepszego statusu w hierarchii między rówieśnikami zwiększa ryzyko podejmowania ryzykownych zachowań prowadzących do uzależnienia, w tym picie alkoholu.

- **Problem alkoholowy.** W badaniu ankietowym wśród 88 uczniów (w tym 52 dziewczynki) - 82 % uczennic i 75 % uczniów przyznało, że nie próbowali alkoholu.

Pozostali respondenci mieli pierwszy kontakt z alkoholem w wieku (8-10 lat), w wieku 14 -16 lat już 37 % chłopców i 53 % dziewczynek próbowało alkoholu. Sytuacje te miały miejsce na uroczystościach rodzinnych, ze znajomymi, na imprezach towarzyskich. Co ciekawe, 77,78% uczniów płci męskiej oraz 83,93% dziewcząt przyznało, że ich rodzice wiedzą o spożywaniu przez nich alkoholu. 42,86% chłopców oraz 53,19% dziewczynek przyznaje, że rodzice nie zareagowali pomimo tego, że wiedzieli. Dodatkowo 38,10% chłopców oraz 29,79% dziewczynek stwierdziło, że rodzice przeprowadzili z nimi rozmowę.

- **Problem nikotynowy.** Pomimo tego, że są to wyroby dozwolone od lat 18, młodzież bezproblemowo może sięgnąć po papierosy. 80,13% chłopców oraz 75,34% dziewczynek odpowiedziało, że nigdy nie paliło papierosów. Pozostali próbowali papierosów najczęściej w wieku 10-12 lat chłopcy i 13- 14 lat dziewczynki. Większość chłopców (56,67%) oraz dziewczynek (56,36%) palą mniej niż jednego papierosa na tydzień.

- **Nadużywanie substancji odurzających.**

Nadużywanie substancji odurzających wiąże się z próbą integracji z rówieśnikami, manifestowaniem niezależności od dorosłych, wyrażaniem tożsamości, sposobem na życie. Duży wpływ na to zjawisko mają m.in.: osłabione więzi rodzinne, rówieśnicy, media oraz social media.

Jak wynika z udzielonych odpowiedzi przez 18 dziewczynek i 7 chłopców, 98,01% chłopców i 91,93% dziewczynek nigdy nie próbowało substancji psychoaktywnych. Jednak 1,99% chłopców oraz 8,07% dziewczynek przyznało, że zdarzyło się im zażyć narkotyki, dopalacze lub inne środki psychoaktywne oraz, że zażywali je po raz pierwszy najczęściej w przedziale wiekowym 14-16 lat. W przypadku 33,33% uczniów oraz 50,00% dziewczynek ich opiekunowie wiedzą o spożywaniu narkotyków lub dopalaczy przez ich pociechy i większość z nich nie reaguje.

Młodzi mieszkańcy przyznali, że zażywają alkohol, tytoń, narkotyki i dopalacze z powodu chęci zaimponowania innym, ciekawości, chęci zapomnienia o problemach, z powodu odrzucenia przez rówieśników, depresji, problemów rodzinnych, psychicznych, z powodu zmęczenia i stresu przez złe towarzystwo lub w ramach hobby. Jednocześnie respondenci mieli świadomość negatywnych konsekwencji uzależnienia od alkoholu, tytoniu, narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych i najczęściej wymieniali: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego, pogorszenie relacji rodzinnych, nieodpowiednie towarzystwo, obniżenie efektywności nauki, pogorszenie relacji rodzinnych.

We wnioskach do diagnozy problemów społecznych zaleca się działania profilaktyczno - informacyjne mające na celu propagowanie zdrowego stylu życia i zmianę postaw przy użyciu sprawdzonych i rekomendowanych programów profilaktycznych, odpowiadających na środowiskowe zapotrzebowanie. Powinny zostać uwzględnione działania z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej skierowanej do osób uzależnionych, spożywających alkohol w sposób ryzykowny i szkodliwy lub korzystających z innych używek, jak również do ich rodzin, także osób zagrożonych przemocą oraz takich, przeciwko którym ta przemoc jest stosowana regularnie. W celu zapewnienia skuteczności wskazane działania powinny być długofalowe, konsekwentne oraz wdrażane systematycznie na terenie Miasta Sulejówek.

W pierwszym kwartale 2022 roku przygotowano **Diagnozę problemów uzależnień w tym uzależnień behawioralnych w środowisku lokalnym na terenie Miasta**

Sulejówek. W badaniu wzięło udział 272 uczniów klas 7-8 (SP7-8) i 169 uczniów szkół ponadpodstawowych (SPP).

a) W wyniku badań określono, iż spożywanie napojów alkoholowych przez młodzież szkolną w Mieście Sulejówek można określić na **niskim poziomie ryzyka**. Wraz z wiekiem rośnie odsetek osób sięgających po alkohol- inicjację alkoholową ma za sobą 27% uczniów klas 7-8 oraz 51% uczniów klas SPP.

b) Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się sobą 14% uczniów klas 7-8 oraz 36% uczniów klas SPP. Najczęściej wskazywanymi powodami palenia papierosów przez uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową była chęć spróbowania czegoś nowego. Jednocześnie niepokojący jest dosyć łatwy dostęp dzieci i młodzieży do wyrobów tytoniowych i napojów alkoholowych.

c) **Zażywanie substancji psychoaktywnych takich jak narkotyki czy dopalacze** jest zauważalny wśród uczniów szkół Miasta Sulejówek (4% uczniów klas SP 7-8 oraz 5% uczniów SPP przyznając, że zażywało już narkotyki lub dopalacze). Uczniowie w większości nie potrafią ocenić, czy nabycie owych substancji jest w ich otoczeniu trudne czy łatwe.

d) W w/w dokumencie znajduje miejsce problematyka **nieprawidłowego korzystania z Internetu i komputera** (w tym, nadużywanie). Mimo że odpowiedzialne korzystanie z komputera i Internetu, nawet przez dzieci, niesie ze sobą wiele korzyści, to należy jednak zwrócić uwagę na potencjalne zagrożenia wynikające z ich nadmiernego, pozbawionego kontroli dostępu.

Z badań wynika, iż niepokojąca jest ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera (powyżej 6 godzin SP 7-8: 25%; SPP: 28%) oraz telefonu komórkowego (ponad 5 godzin dziennie (SP 7-8: 39%; SPP: 45%). Oznaczać to może, że po zakończonych lekcjach są to ich jedyne formy spędzania czasu. Jako powody korzystania z komputera i Internetu uczniowie wskazywali kolejno na: SP 7-8: kontakt ze znajomymi (74%), granie w gry online (63%), oglądanie filmów (58%), naukę (55%) oraz słuchanie muzyki (53%) oraz SPP: słuchanie muzyki (84%), naukę (77%), kontakt ze znajomymi (74%) oraz oglądanie filmów (65%).

e) **internetowe gry hazardowe** zaczynają być coraz bardziej popularne wśród dzieci i młodzieży. 10% uczniów młodszych i 12% starszych miało do czynienia z taką formą hazardu.

We wnioskach do „Diagnozy problemów uzależnień w tym uzależnień behawioralnych w środowisku lokalnym na terenie Miasta Sulejówek” zaleca się:

- prowadzenie zajęć profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom, w tym uzależnieniom behawioralnym,
- prowadzenie zajęć edukacyjnych w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się z zażywaniem substancji psychoaktywnych,
- wspieranie inicjatyw rozwijających różnorodne pasje uczniów, ciekawe zagospodarowanie ich czasu wolnego, który byłby konkurencją do surfowania po stronach internetowych,
- wykorzystanie oddziaływań profilaktycznych kierowanych do dzieci i młodzieży procesu uczenia się rówieśniczego, nie tylko od nauczyciela czy pedagoga.
- prowadzenie warsztatów profilaktycznych szkoleń dla nauczycieli, pogadarek profilaktycznych dla rodziców, warsztatów dla rodziców rozwijających pozytywny potencjał rodziny i podnoszących ich kompetencje wychowawcze.

Rekomenduje się także zapoznanie pracowników punktów dystrybucji napojów alkoholowych z procedurą skutecznej odmowy sprzedaży osobom nieuprawnionym oraz wzmacnianie umiejętności asertywności.

2.6 Wybrane problemy społeczne w opinii dorosłych mieszkańców Sulejówka³

W badaniu wzięło udział 200 osób, w tym 75 mężczyzn oraz 125 kobiet. Średnia wieku respondentów wyniosła 34,5 lat. Poniżej wyniki badania oceny ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym, miarą ważności różnych problemów społecznych jest odsetek respondentów, którzy wskazują skalę problemu.

Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców				
Problem	Bardzo istotny	Raczej istotny	Raczej nieistotny	Zdecydowanie nieistotny
Zanieczyszczenie powietrza (smog)	58%	39%	3%	0%
Uzależnienia behawioralne (internet, smartfon)	56%	40%	4%	0%
Uzależnienie od alkoholu	54%	46%	0%	0%
Bezrobocie	52%	45%	3%	0%
Bieda, ubóstwo	43%	54%	3%	0%
Bezdomność	48%	47%	5%	0%
Przestępczość	41%	56%	3%	0%
Kryzys rodziny	45%	52%	3%	0%
Kryzys norm moralnych	37%	57%	6%	0%
Uzależnienie od narkotyków, dopalaczy	48%	46%	6%	0%

Źródło: - jak w przypisie 3

Zdecydowanie najistotniejszym problemem społecznym w ich opinii jest: uzależnienie od alkoholu (100%).

2.7. Kryzys rodziny, jakość życia dzieci i młodzieży w Polsce.

Obserwuje się, że współczesne rodziny przeżywają stany kryzysowe związane ze zmianą swojej struktury, brakiem autorytetów, niedojrzałości do pełnionych ról. Na kondycję psychiczną rodzin miał wpływ stan epidemii i związanej z tym przymusowej izolacji domowej, zagrożeniami utraty zdrowia, pracy, bezpieczeństwa ekonomicznego. W 2022 r. dołączyła się sytuacja konfliktu zbrojnego w Ukrainie, niepokoju, obaw z tym związanych. Sytuacje kryzysowe sprzyjają nasileniu problemu nadużywania alkoholu, przemocy domowej. Zmiana modelu rodziny z wielopokoleniowej, mieszkającą w jednym domu, na rodzinę atomową, często patchorkową, mniej stabilną, szczególnie dla dziecka, mały wskaźnik (wg badań na poziomie krajowym) spadku przemocy domowej sprawia, że zarówno dzieci jak i dorośli czują się samotni. Lekarze i specjaliści już przed pandemią sygnalizowali dramatyczną sytuację psychiczną dzieci i młodzieży. Badania Fundacji „Dajemy Dzieciom Siłę” zwracają uwagę na gwałtowny wzrost prób samobójczych wśród dzieci. W 2021 r. każdego dnia 4-ro dzieci (poniżej 18 r. życia) próbowało odebrać sobie życie.

³ Źródło: Diagnoza problemów uzależnień w tym uzależnień behawioralnych w środowisku lokalnym na terenie Miasta Sulejówek, I kw. 2022 r.

W 2022 r. opublikowano Raport Rzecznika Praw Dziecka pn. „Ogólnopolskie badanie jakości życia dzieci i młodzieży w Polsce”, w którym przedstawiono następujące rekomendacje w odniesieniu do :

1) relacji z rodzicami i życia w domu:

- popularyzacja znaczenia dobrych relacji w rodzinie (kampanie społeczne, wspólne spędzanie czasu,

2) zdrowia fizycznego:

- motywowanie do aktywności fizycznej, popularyzowanie zdrowego stylu życia, zdrowego odżywiania, udostępnianie infrastruktury sportowej szkół poza zajęciami szkolnymi, organizacja imprez sportowych, wycieczek, spacerów.

3) rówieśników i wsparcia społecznego:

- rozwijanie kompetencji relacyjnych,
- udostępnienie dodatkowych miejsc spotkań dla dzieci i młodzieży w szkołach ,
- wsparcie psychologiczne w przypadku dysfunkcji relacji rówieśniczych,
- zorganizowanie warsztatów na temat budowy zdrowych więzi rówieśniczych (bez przemocy),

4) samopoczucia psychicznego:

- wdrożenie programów psycho-edukacyjnych związanych z zapobieganiem i leczeniem depresji, głównie nastolatków (blisko połowa ankietowanych dzieci zgłosiło brak radości z życia),

- rozwijanie sieci pomocowej dla dzieci i młodzieży (telefony zaufania, dostęp do specjalistycznej pomocy, pilne zwiększenie liczby pedagogów psychologów w szkołach i infrastruktury poradni psychologiczno-pedagogicznych, szczególnie dla dzieci z rodzin uboższych oraz szczególnie dla dziewcząt,

- uzupełnianie wiedzy profesjonalnej nauczycieli, pedagogów, pracowników socjalnych, kuratorów o zagadnienia związane ze zdrowiem psychicznym, diagnozowaniem stanów wymagających interwencji,

- zacieśnienie współpracy z rodzicami (kluby rodzica, grupy wsparcia) w zakresie funkcjonowania psychicznego dzieci,

- pomoc w znalezieniu sensu życia poprzez zaangażowanie w różne inicjatywy, pobudzenie pasji życiowych,

- treningi antystresowe, treningi uważności, terapie dialektyczno- behawioralne (w ramach zajęć szkolnych),

5) środowiska szkolnego:

- interesująca oferta zajęć pozaszkolnych uzgodniona z rodzicami,

6) korzystanie z mediów społecznościowych i internetu:

- wdrożenie programów psychoedukacyjnych dotyczących mechanizmów uzależnień behawioralnych oraz czynników chroniących dla rodziców i nauczycieli,

- rozwijanie alternatywnych form spędzania czasu, uczenie organizacji czasu wolnego,

- edukacja rodziców w zakres zwiększenia ich świadomości- co do zagrożeń życia ich dzieci w wirtualnym świecie, możliwości wdrożenia systemów kontroli,

- propagowanie w szkołach dnia „off line” (np. z grami planszowymi, czy zespołowymi).

2.8. Wsparcie asystenta rodziny.

Asystent rodziny, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej to specjalista, który przydzielany jest rodzinie, gdy ta napotyka trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Asystent rodziny ma na celu motywowanie oraz wspieranie rodziców, podniesienie poziomu ich umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, w prowadzeniu gospodarstwa domowego, radzenia sobie z sytuacjami dnia codziennego. Efektem powinno być odzyskanie przez osoby przyjmujące

pomoc kontroli nad własnym życiem, która pozwoli im być samodzielnym oraz tak wypełniać role rodzica, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dzieci Do zadań asystenta należy:

- opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych, zawodowych;
- wspieranie aktywności społecznej rodzin; motywowanie rodzin do korzystania z różnych form wsparcia (edukacyjnych, warsztatów umiejętności wychowawczych);
- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;
- prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny.

Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15. W 2022 r. - 9 rodzin (z 26 osobami w tych rodzinach, w tym 15 dzieci) było objętych wsparciem asystenta rodziny.

Asystent w kontekście ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, poszerzył się obszar działań asystenta rodziny poprzez przypisanie mu funkcji koordynatora kompleksowego wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin. Ponadto do działań asystenta rodziny należy współpraca z innymi służbami z różnych systemów, w tym z podmiotami udzielającymi świadczeń zdrowotnych, pracującymi na rzecz kobiety w ciąży i jej rodziny.

Do zadań asystenta należy:

- wsparcie i towarzyszenie emocjonalne,
- zapoznanie kobiety w ciąży i rodziny z Informatorem „Uprawnienia w ramach ustawy dla kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” z dnia 16.02.2017 roku, dotyczące wsparcia,
- opracowanie wspólnie z kobietą w ciąży i rodziną indywidualnego katalogu możliwego wsparcia,
- występowanie przez asystenta rodziny w imieniu osób, na ich żądanie, do podmiotów (z wyłączeniem świadczeniodawców) w celu umożliwienia im skorzystania ze wsparcia, na podstawie pisemnego upoważnienia.

Do dominujących działań należy wsparcie edukacyjne, emocjonalne a w przypadku problemów opiekuńczo- wychowawczych- pedagogizacja.

Celem oddziaływań asystenta rodziny w ramach realizacji ustawy i programu „Za życiem” jest lepsze funkcjonowanie kobiet w ciąży, w szczególności ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz rodzin z niepełnosprawnym dzieckiem poprzez koordynację poradnictwa w zakresie pielęgnacji, opieki i wychowania dziecka z niepełnosprawnością oraz

kwestii prawnych, czy pomocy psychologicznej, rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej.

Analiza najczęstszych problemów w 9 rodzinach objętych asystenturą i wypracowanych efektów w 2022 r.

Problemy występujące w rodzinach objętych asystenturą	liczba	Wypracowane efekty /niepowodzenia	liczba
niepełnosprawność	2	uzyskanie świadczeń	9
zaniedbana zdrowotne	4	pomoc w załatwianiu spraw urzędowych	9
brak zatrudnienia	5	działania interwencyjne w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia	1
niewydolność opiekuńczo-wychowawcza	7	nabywanie umiejętności w zakresie prowadzenia gosp. domowego	6
niewystarczające środki finansowe	5	racjonalne gospodarowanie budżetem	4
nieumiejętność dysponowania środkami	5	zwiększenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych	7
niezaradność życiowa	5	zaciśnięcie więzów rodzinnych	5
wycofanie społeczne	4	podniesienie samooceny i poczucia własnej wartości	9
braki umiejętności dbania o higienę	3	pomoc w uzyskaniu zatrudnienia	2
brak dbałości o najbliższe otoczenie	3	pomoc w poszukiwaniu zatrudnienia	2
brak wiary we własne siły	5	poprawa sytuacji finansowej	4
problem alkoholowy	3	poszerzenie wiedzy na temat rozwoju	3
inne uzależnienia	0	efektywna współpraca ze specjalistami	3
przemoc w rodzinie	0	wniosek do sądu o wgląd w sytuację rodziny	3

Źródło: opracowanie asystenta rodziny.

Czynności wykonane przez asystenta lub przy wsparciu asystenta rodziny

lp.	Wyszczególnienie	liczba czynności w 2021 r. - przy 13 rodzinach w asystenturze	liczba czynności w 2022 r. - przy 9 rodzinach w asystenturze
1	pomoc w wyrobieniu dokumentów	2	1
2	przygotowanie i złożenie pism urzędowych w różnych instytucjach	25	16
3	nawiązanie kontaktu z innymi pracownikami instytucji społecznych, poradni specjalistycznych, organizacji pozarządowych	72	55
4	organizowanie wsparcia materialnego (odzież, meble, art. gosp. domowego, art. szkolne)	20	15
5	pomoc asystenta w wyremontowaniu mieszkania	1	0
6	działania zwiększające kompetencje rodzin objętych asystenturą	80	85
7	działania poprawiające relacje wewnątrzrodzinne	52	60

8	działania podnoszące umiejętności opiekuńczo-wychowawcze i budowanie autorytetu rodziców	93	82
9	działania podnoszące poziom higieny członków rodziny	50	25
10	działanie poprawiające umiejętności gospodarowania budżetem domowym	11	15
11	działanie odbudowujące zdrowe postawy psychospołeczne	21	35
12	zwiększenie motywacji do podnoszenia wiedzy, kwalifikacji	19	26
13	działania w ramach metod "Podejścia skoncentrowanego na rozwiązaniach i wywiadu motywującego"	33	30

Źródło: sprawozdania asystentów składane w 2021 r. i 2022 r.

2.9. Piecza zastępcza

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dokonała podziału zadań i kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej. Podział ten przedstawia poniższa tabela:

GMINA	POWIAT	SAMORZĄD WOJEWÓDZKI
- Profilaktyka, wspieranie rodziny	- Piecza zastępcza rodzinna i instytucjonalna, - Usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, - Adopcja	
- Asystent rodziny, - Placówki wsparcia dziennego, - Rodziny wspierające - Inne podmioty lub instytucje działające na rzecz rodziny	- Rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, - Placówki opiekuńczo-wychowawcze, - Usamodzielnianie, - Organizator rodzinnej pieczy zastępczej (koordynator), - Rodziny pomocowe.	- Ośrodek adopcyjny, - Regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna, - Interwencyjny ośrodek preadopcyjny.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ustawy

W przypadkach, gdy rodzina nie radzi sobie ze sprawowaniem funkcji opiekuńczo – wychowawczych wobec dzieci - co może oceniać tylko sąd opiekuńczy - zostają one umieszczone w pieczy zastępczej. Rodzice zostają np. trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub prawa te zostają im ograniczone. Celem pieczy zastępczej jest zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych, zapewnienie dziecku przygotowania do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami. Piecza zastępcza ma przede wszystkim zapewnić pracę z rodziną, mającą na celu umożliwienie powrotu dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym.

Piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej oraz w formie instytucjonalnej.

Formy rodzinnej pieczy zastępczej - rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa, zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa

specjalistyczna) oraz rodzinny dom dziecka. Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej – placówka opiekuńczo-wychowawcza, regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna, interwencyjny ośrodek preadopcyjny.

Podstawą umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej jest prawomocne orzeczenie sądu. W przypadku konieczności, na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka, możliwe jest umieszczenie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej na podstawie umowy zawartej między rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, a starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny lub miejsce prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

O zawartej umowie starosta zawiadamia niezwłocznie sąd. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzicom dziecka, chyba, że dobro dziecka wymaga zapewnienia mu niezwłocznie pieczy zastępczej. Dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej.

Objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletności. Osoba, która ją osiągnęła w okresie pieczy zastępczej, może przebywać w dotychczasowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo placówce opiekuńczo-wychowawczej za zgodą, odpowiednio, rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka albo dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia, jeżeli się uczy.

Miasto Sulejówek, zgodnie z art. 176 ust. 5 oraz art. 191 ust. 9 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zobowiązane jest do ponoszenia częściowych wydatków z tytułu umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej. W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej współfinansuje pobyt tego dziecka w pieczy zastępczej w wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej w latach 2021 – 2022 wraz z odpłatnością za pobyt ponoszona przez Miasto Sulejówek

Wyszczególnienie	2021	2022
Liczba dzieci przebywających w rodzinie zastępczej	14 dzieci (z 13 rodzin)	16 (z 15 rodzin)
Liczba dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej	5 dzieci (z 3 rodzin)	4 dzieci (z 3 rodzin)
Łączna odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej ponoszona przez Miasto Sulejówek	220.000,00 zł.	177.148,45 zł.

Źródło: opracowanie własne

2.10. Karta Dużej Rodziny.

Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny określa zasady przyznawania członkom rodziny wielodzietnej Karty Dużej Rodziny. Prawo do posiadania Karty przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, przez którą rozumie się rodzinę, w której rodzice (rodzice) lub małżonek rodzica mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci, bez względu na ich wiek. Karta Dużej Rodziny przyznawana jest każdemu członkowi rodziny, także rodzinom zastępczym i rodzinnym domom dziecka, którzy spełniają warunki określone w/w ustawie.

Za członków rodziny wielodzietnej uznaje się rodzica (rodziców) oraz jego małżonka mających na utrzymaniu co najmniej troje dzieci w wieku do ukończenia 18 roku życia, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub szkole wyższej do 25 roku życia. Natomiast bez ograniczeń wiekowych wydaje się Karty dzieciom legitymującym się umiarkowanym lub znacznym stopniem niepełnosprawności. Osobom niepełnosprawnym Karta wydawana jest na czas obowiązywania orzeczenia o niepełnosprawności. Rodzicom oraz małżonkowi rodzica Karta wydawana jest na czas nieokreślony. Karta Dużej Rodziny przyznawana jest na wniosek rodziny wielodzietnej. Wniosek o wydanie Karty może złożyć każdy pełnoletni jej członek. Karta jest przyznawana niezależnie od dochodu w rodzinie.

Na podstawie Karty członkowie rodzin wielodzietnych mogą skorzystać z wprowadzonych uprawnień (zniżek na przejazdy kolejowe, niższe opłaty paszportowe, możliwość tańszego korzystania z oferty instytucji kultury, ośrodków rekreacyjnych, zniżki na zakup ubrań, obuwia, kosmetyków, książek czy paliwa oraz innych dóbr i usług) na poziomie ogólnokrajowym oferowanych przez instytucje i podmioty gospodarcze. Członek rodziny wielodzietnej we wniosku o przyznanie Karty wskazuje, że wniosek dotyczy karty tradycyjnej lub karty elektronicznej. Możliwość wnioskowania o Kartę Dużej Rodziny w formie elektronicznej, wyświetlanej przy pomocy dedykowanej aplikacji na urządzenia mobilne (smartfony, tablety) weszła w życie od 1 stycznia 2018 r.

Ogółem od początku funkcjonowania programu „Karta Dużej Rodziny”, czyli od 2014 r. do końca 2022 r. mieszkańcom Sulejówka przyznano 3196 kart tradycyjnych, 3050 Kart elektronicznych, 3006 Kart w formie tradycyjnej i elektronicznej.

Na dzień 31.12.2022 r. przynajmniej jedną aktywną Kartę (tradycyjną lub elektroniczną) posiadało 885 rodzin, tradycyjną 845 rodzin, elektroniczną 882 rodziny.

W ocenie NIK karty dużej rodziny wprowadzone na poziomie ogólnopolskim i lokalnym są potrzebnym choć jedynie uzupełniającym instrumentem polityki rodzinnej.

2.11. Inne formy wspierania rodziny.

Uzupełnieniem polityki socjalnej Miasta Sulejówek są świadczenia rodzinne, świadczenia wychowawcze oraz fundusz alimentacyjny- zadania zlecone gminie. Świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny oraz świadczenia wychowawcze są udzielane na okresy zasiłkowe (świadczeniowe). Przy świadczeniach uzależnionych od kryterium dochodowego, brane pod uwagę są dochody osiągnięte w roku poprzedzającym okres zasiłkowy (świadczeniowy), jednak z uwzględnieniem dochodu uzyskanego lub utraconego po roku bazowym.

Świadczenia rodzinne - przyznawane są na wniosek uprawnionych osób, według ich miejsca zamieszkania.

Świadczeniami rodzinnymi są:

- a) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego - celem tego zasiłku jest częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka,
- b) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka - celem tzw. „becikowego” jest udzielanie wsparcia rodzinom, które zdecydowały się na posiadanie potomstwa,
- c) zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22a ustawy, który stanowi, że rada gminy może w drodze uchwały przyznać dodatkowe świadczenie,
- d) świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne - wiążą się one z zwiększonymi wydatkami, które powstały w związku z niepełnosprawnością osoby w rodzinie bądź ze względu na podeszły wiek,
- e) świadczenia rodzicielskie - celem tego świadczenia jest zwiększenie pomocy finansowej w związku z urodzeniem dziecka, przyjęciem go na wychowanie bądź objęciem go pieczęcią zastępczą dla tych rodziców, którzy nie mają prawa do zasiłku macierzyńskiego tj.

osobom zatrudnionym na podstawie umów cywilnoprawnych, studentom oraz osobom bezrobotnym.

Zestawienie - zrealizowane świadczenia w 2022 r.

Wyszczególnienie	Liczba osób	Wyplacona kwota w zł.	Wartość 1 świadczenia w 2022 r.
Zasiłki rodzinne	722 rodzin	515.852	Wysokość zasiłku rodzinnego wynosi miesięcznie: • 95,00 zł. na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia, • 124,00 zł. na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia, • 135,00 zł. na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia
Dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu:			
- urodzenia dziecka	13	13.000	1.000,00 zł.
- opieki nad dzieckiem w okresie urlopu wychowawczego	16	63.303	max 400 zł. (dzieli się na dni)
- samotnego wychowywanie dziecka	30	58.667	193,00 zł. na dziecko, plus 80,00 zł. dla dziecka z orzeczoną niepełnosprawnością, nie więcej niż 386,00 zł. na wszystkie dzieci
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	34	36.390	• 90,00 zł. dla dziecka do 5 roku życia, • 110,00 zł. dla dziecka powyżej 5 roku życia
- rozpoczęcia roku szkolnego	247 dzieci	24.676	100,00 zł.
- wychowywanie dziecka w rodzinie wielodzietnej	75 dzieci	70.680	95,00 zł. na trzecie i następne dzieci
podjęcie przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	60	39.123	• 113,00 zł. z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania • 69,00 zł. w przypadku zamieszkiwania w miejscowości, w której znajduje się szkoła
Zasiłki rodzinne i dodatki rodzinne – razem	722 rodziny	821.691	
Świadczenia opiekuńcze			
Zasiłki pielęgnacyjne	345 (w tym 130 dzieci do 16 r. ż.)	730.402	215,84 zł.
Świadczenie pielęgnacyjne	117	2.448.058	2.119,00 zł.
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	61	61.000	1.000,00 zł.
Świadczenie rodzicielskie	22	190.705	1.000,00

RAZEM	4.251.856	-----
--------------	------------------	-------

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania za 2022 r.

Ponadto w ramach świadczeń udzielanych na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych i ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa objęto pomocą 143 rodziny obywateli Ukrainy ze statusem UKR na kwotę 263.839 zł.

Wybrane wydatki poniesione w ramach wsparcia rodzin w latach 2019-2022.

Lp.	Zadanie	2019 r.	2020 r.	2021	2022 r.
1	gorący posiłek dla dzieci w szkole	84 dzieci (koszt: 32.790 zł.)	57 dzieci (17.289 zł.)	45 dzieci (17.000)	31 dzieci (18.929 zł.)
2	opłaty za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w zł.	186.985 zł. (26 dzieci)	196.669,94 zł. (25 dzieci)	2220.000 zł. (19 dzieci)	184.332,31zł. (20 dzieci)
3	wydatki na zasiłki rodzinne z dodatkami, świadczeniami pielęgnacyjnymi, zasiłkami pielęgn.	750 rodzin 3.434.238	700 rodzin 4.060.038,50	621 rodzin 4.149.306	722 rodziny 4.251.856 zł.
4	świadczenia wychowawcze (500+)/ rodziny/ koszty w zł.	1973 rodziny 4091 dzieci 18.137.813 zł.	2547 rodzin 4095 dzieci 24.649.482 zł.	2560 rodzin 4175 dzieci 24.959.721 zł.	4097 dzieci 10.378.684 zł
5	świadczenia "Dobry start	1.864 rodzin (2638 dzieci) 799.750 zł.	1.851 rodzin (2576 dzieci) 772.200 zł.	38 dzieci 11.780 zł.	-----
6	świadczenia " Za życiem"	2 rodziny 8.000 zł	1 rodzina 4.000 zł.	4 rodziny 16.000 zł.	1 rodzina 4.000 zł.
7	świadczenie rodzicielskie	37 osób 352.052 zł.	32 osoby 320.367 zł.	32 osoby 310.225 zł.	22 osoby 190.705 zł.
8	jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka (po 1.000 zł.)	82 osoby 82.000 zł.	105 osób 105.000 zł.	66 osób 66.000 zł.	61 osób 61.000 zł.
9	dodatek do rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka (po 1.000 zł.)	38 osób 38.000 zł.	31 osób 31.000 zł.	14 osób 14.000 zł.	13 osób 13.000 zł.
10	świadczenia z funduszu alimentacyjnego	80 osób 405.567 zł.	70 osób 375.613,48 zł.	89 osób 374 825 zł.	76 osób 291.893,27 zł.

Uwaga: kwoty z wiersza 7.,8,9 są zawarte również w wierszu 3.

Źródło: opracowanie własne

Jednorazowe świadczenie – „Za życiem”

Od 1 stycznia 2017 r. z tytułu urodzenia dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, przysługuje prawo do jednorazowego świadczenia w wysokości 4 000,00 zł., przyznane na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem". Świadczenie przysługuje bez względu na osiągnięte dochody. Celem ustawy jest uregulowanie w sposób wsparcia dla kobiet w ciąży i rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych, a także dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. W 2022 r. wymienione świadczenie otrzymała 1 rodzina.

Wiodącym ośrodkiem koordynująco-rehabilitacyjno-opiekuńczym na obszarze powiatu mińskiego jest Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sulejówku, która od 2017 roku realizuje zadania programu „Za życiem”. Ze wsparcia mogą skorzystać dzieci posiadające opinię o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka lub przejdą procedurę kwalifikacyjną zakończoną decyzją Zespołu Orzekającego w naszej Poradni ze względu na zagrożenie niepełnosprawnością. Od 4 maja 2022 r. ruszyła druga edycja programu na lata 2022-2026.

Wymieniona wyżej pomoc jest udzielana w siedzibie ośrodka koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczego przy ul. Idzikowskiego 7b w Sulejówku, w punktach zamiejscowych na podstawie porozumienia lub w siedzibie wybranego podwykonawcy lub partnera, któremu zlecono jej wykonanie.

W ofercie znajdują się:

- terapia logopedyczna, integracji sensorycznej, psychologiczna, pedagogiczna,
- rehabilitacja,
- zajęcia ogólnorozwojowe, wspomagające funkcje poznawczo-percepcyjno-motoryczne,

Świadczenia wychowawcze - przyznawane na wniosek osób uprawnionych na podstawie obowiązującej ustawy z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Wnioski składa się w Zakładach Ubezpieczeń Społecznych ze względu na miejsce zamieszkania osób uprawnionych. Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojenie jego potrzeb życiowych. Wpłaty świadczeń wychowawczych dla osób, którym ustalono prawo do realizacji do końca grudnia 2021 r. były realizowane w MOPS w Sulejówku do końca m-ca maja 2022 r. **W ramach Programu Rodzina 500 plus** świadczenie wychowawcze otrzymało 2520 rodzin na 4097 dzieci. (stan na dzień 31.05.2022r.)

Fundusz alimentacyjny - przyznawany jest na wniosek osób uprawnionych na podstawie obowiązującej od 7 września 2007 roku ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Świadczenia z tytułu funduszu alimentacyjnego otrzymało 76 uprawnionych osób z 58 rodzin

Świadczenie Dobry Start - zostało wprowadzone Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 roku. Świadczenie wynosi 300 złotych jednorazowego wsparcia dla uczniów rozpoczynających rok szkolny niezależnie od wysokości osiąganego dochodu. Od stycznia 2022 r. świadczenie realizują Zakłady Ubezpieczeń Społecznych.

2.12. Opieka nad dzieckiem.

"Dziecko" w polityce społecznej traktowane jest w sposób szczególny. Działalność na rzecz dzieci skupia się przede wszystkim na ochronie ich praw oraz wyrównaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu między innymi do oświaty, wypoczynku oraz ochrony w obliczu różnych zagrożeń życiowych.

Placówki oświatowe.

Szkoły wyposażają swych uczniów w wiedzę nie tylko w ramach zajęć edukacyjnych, lecz również podczas zajęć organizowanych w ramach kół pozalekcyjnych, umożliwiających rozwój zainteresowań dzieci i młodzieży. Placówki oświatowe zapewniają pomoc pedagogiczną i psychologiczną, organizują opiekę nad uczniami niepełnosprawnymi, uczęszczającymi do szkoły, kierują do zespołów dydaktyczno-wyrównawczych i na zajęcia korekcyjno- kompensacyjne.

Lp.	Placówki oświatowe prowadzone przez Miasto:	Liczba uczniów w roku szkolnym 2020/2021
1	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego	746
2	Szkoła Podstawowa nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi im. S. Czarnieckiego	249
3	Szkoła Podstawowa nr 4 im. Janusza Korczaka	362
4	Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. I. J. Paderewskiego	418
5	Miejskie Przedszkole nr 1	244
6	Miejskie Przedszkole nr 2	225
Placówki prowadzone przez osoby prawne, stowarzyszenia i osoby fizyczne:		
7	Szkoła Podstawowa Benedykta	260
8	Prywatna Szkoła im. Z. i J. Moraczewskich	859
9	Prywatna Szkoła Podstawowa Centrum Edukacyjne	58
10	Prywatna Szkoła Podstawowa Insygnia 42	42
11	Prywatna Szkoła Podstawowa im. Rodziny Moraczewskich	26
12	Niepubliczne Przedszkole „Oleńka”	25
13	Niepubliczne Przedszkole „Delfinek”	144
14	Niepubliczne Przedszkole „Przytulanka”	40
15	Niepubliczny żłobek „Gagatek”	33
16	Niepubliczny żłobek „Smerfland”	15
17	Klub dziecięcy „Nemo”	25

Zajęcia pozalekcyjne, wypoczynek letni dla dzieci i młodzieży- oferta Miasta Sulejówek (wybrane zagadnienia).⁴

Wypoczynek letni dla dzieci i młodzieży w 2022 r. po przyznaniu dotacji z budżetu Miasta Sulejówek w trybie otwartego konkursu ofert organizowali:

1. Klub Sportowy "TAE" – „Obóz letni z taekwondo olimpijskim”;
2. Uczniowski Klub Sportowy "Herkules" – "Poznajemy Polskę z Herkulesem", „Droga do mistrzostwa przez Tatry”;
3. Uczniowski Klub Sportowy „Judo Fight Club” – "Śladami wikingów –Mazury 2022”;

⁴ Źródło informacji: Zarządzenie Burmistrza Miasta w sprawie udzielania dotacji celowych na 2022 r., dane z Referatu Oświaty Urzędu Miasta Sulejówek

4. Stowarzyszenie Chorągiew Stołeczna Związku Harcerstwa Polskiego, Hufiec Sulejówek im. Batalionu "Zośka" – Obóz harcerski Hufca ZHP Sulejówek i „Kolonie zachowawcze „Vatanchu”.
5. Parafia Rzymskokatolicka NMP Matki Kościoła w Sulejówku – „Parafialne kolonie letnie dla dzieci w Murzasichlu w 2022 r.”

Łącznie w 2022 r. w wyjazdowych formach wypoczynku letniego uczestniczyło - 213 uczniów.

Dzieci zainteresowane zajęciami sportowymi i o charakterze rekreacyjnym mogły skorzystać z zajęć organizowanych przez :

1. Uczniowski Klub Sportowy „Herkules”- pod nazwą:

- „Bo liczy się sport – nie używki. Czwartki Lekkoatletyczne 2022”,
- „Zajęcia sportowe z różnych dyscyplin sportowych dla dzieci i młodzieży”,
- „VI Bieg o złotą podkowę kasztanki Marszałka”,
- „Wybieram sport nie używki”.

2. Klub Sportowy "TAE":

- „European Kickboxing Challenge 2022” z akcją profilaktyczną „Sport przeciw nałogom”,
 - „European Kickboxing Challenge z akcją profilaktyczną „Sport przeciwko Nałogom”,
 - „ Uzależnieni tylko od sportu”- zajęcia z kickboxingu dla młodzieży i dorosłych”,
- Ponadto w ramach upowszechniania sportu, rekreacji i turystyki dzieci i młodzież szkolna miała dostęp do zajęć pn.:
- Droga do Mistrzostwa -lekkoatletyka dla dzieci i młodzieży- organizowane przez KS „Herkules”,
 - „Oderwij się od komputera, zostań Mistrzem- zajęcia olimpijskie dla dzieci”- Klubu Sportowego „TAE”,
 - „Szkolenie i współzawodnictwo sportowe w karate tradycyjnym w 2022 r. – Stowarzyszenia „Liga Miejska”,
 - „Organizacja szkolenia piłkarskiego w klubie MLKS Victoria Sulejówek i udział w rozgrywkach piłkarskich.

Ogółem w zajęciach pozalekcyjnych wzięło udział 1427 dzieci.

2.13. Poradnictwo specjalistyczne.

Rodziny borykające się z problemem uzależnień lub przemocą w rodzinie, mogą otrzymać wsparcie codziennie od poniedziałku do piątku w godz. popołudniowych w Punkcie Informacyjno – Konsultacyjnym (PIK) mieszczącym się w budynku SPZOZ w Sulejówku przy ul. Armii Krajowej 21. Pomocy udzielają wykwalifikowani specjaliści: pedagog specjalista specjalisty psychoterapii uzależnień, pedagog, instruktor terapii uzależnień, psycholog oraz psycholog z certyfikatem specjalisty psychoterapii uzależnień PARPA, prawnik. Zadaniem specjalistów jest zdiagnozowanie problemów całej rodziny i zaplanowanie pomocy dla wszystkich jej członków.

Zajęcia odbywają się w formie grup wsparcia i porad indywidualnych:

- dla osób uzależnionych,
- dla osób, u których istnieje ryzyko nawrotu alkoholizmu i narkomanii czy problemów dotyczących uzależnień behawioralnych,
- dla współmałżonków i partnerów osób uzależnionych,
- konsultacje dla nastolatków uzależnionych od substancji psychoaktywnych i ich rodzin.

W ramach PIK działa od kilku lat telefon zaufania. Dyżurujący psycholog dwa razy w tygodniu służy wsparciem i pomocą w pokonaniu trudnych sytuacji życiowych.

Do najczęściej zgłaszanych problemów przez telefon zaufania należą: współzależnienie, uzależnienie od alkoholu, narkotyków, konflikty rodzinne, depresja, procedura leczenia osoby uzależnionej, ciężka choroba w rodzinie, przemoc fizyczna, przemoc psychiczna, udzielanie informacji na temat dostępnych miejsc pomocowych.

W ofercie PIK znajdują się także porady prawne z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, przeciwdziałania przemocy i innych, pomaga w pisaniu pism urzędowych.

Mieszkańcy mają także dostęp do poradnictwa specjalistycznego w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowiecki. Wsparciem świadczą terapeuta uzależnień, psycholog, prawnik, policjant. Jest także możliwość pozasądowej mediacji na wniosek zważnionych stron.

Nieodpłatna pomoc prawna, nieodpłatne poradnictwo obywatelskie.

Osoba, która nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej, w tym osoba fizyczna prowadząca jednoosobową działalność gospodarczą i niezatrudniającą innych osób w ciągu ostatniego roku ma możliwość skorzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego po zarejestrowaniu się w Starostwie Powiatu Mińskiego telefonicznie ((25) 756-40-77), poprzez stronę internetową (zapisy-np.ms.gov.pl), lub e-mail (npp@powiatminski.pl). W Sulejówku punkt nieodpłatnej pomocy prawnej i obywatelskiej znajduje się przy ul. Armii Krajowej 21(budynek SPZOZ).

Rozdział III. Założenia programowe

3.1. Adresaci programu. .

Program Wspierania Rodziny adresowany jest do rodzin zamieszkałych na terenie Miasta Sulejówek, zwłaszcza rodzin dysfunkcyjnych oraz doświadczających problemów opiekuńczo-wychowawczych na skraju ubóstwa, rodzin, które na skutek różnych sytuacji życiowych, znalazły się w sytuacjach wymagających udzielania pomocy przez pałcówki oraz instytucje, prowadzące działania na rzecz wspierania rodziny.

Program ten kierowany jest w szczególności dla rodzin:

- przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- z dziećmi niepełnosprawnymi i chorymi przewlekle,
- wielodzietnych,
- dotkniętych uzależnieniami i przemocą,
- niepełnych,
- z osobami starszymi, zależnymi wymagającymi pomocy osoby drugiej.

Program przewiduje pracę z rodziną oraz wszelkiego rodzaju formy pomocy mające na celu przede wszystkim zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny, poprawę jej funkcjonowania, ochronę przed marginalizacją oraz społecznym wykluczeniem.

3.2. Zasoby i partnerzy w realizacji programu.

Instytucje oraz organizacje realizujące zadania z zakresu wspierania rodziny i pełniące inne funkcje wspierające wobec rodziny:

Lp.	Wykaz instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny w mieście Sulejówek	Adres/dane kontaktowe
1	MIEJSKI OŚRODEK POMOCY	ul. Świętochowskiego 4, 05-071

	SPOŁECZNEJ	Sulejówek tel. (22) 783 59 49, 606 145 191 mops@list.pl
2	STRAŻ MIEJSKA	ul. Wrońskiego 1, 05-070 Sulejówek tel. (22) 783 17 17, 601 349 057 strazmiejska@umsulejowek.pl
3	KOMISARIAT POLICJI W SULEJÓWKU	ul. Reymonta 5, 05-070 Sulejówek (022) 783 99 66, (22) 604 94 17, 694 432 935
4	SZKOŁA PODSTAWOWA NR 1	ul. Idzikowskiego 2 a, 05-070 Sulejówek, tel. (22) 783 35 57 sulzs1@wp.pl
5	SZKOŁA PODSTAWOWA NR 2 Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI	ul. Okuniewska 2, 05-070 Sulejówek, tel. (22) 783 11 97 sp2sulejowek@op.pl
6	SZKOŁA PODSTAWOWA NR 3	ul. Głowackiego 47 tel. (22) 783 55 00 sekretariat@sp3sulejowek.pl tel. (22) 783 50 19
7	ZESPÓŁ SZKÓŁ PONADOPODSTAWOWYCH	ul. Paderewskiego 29, 05-070 Sulejówek, tel. 22 783-10-09 sekretaria@losulejowek.pl
8	SZKOŁA PODSTAWOWA NR 4	ul. Narutowicza 10, 05-071 Sulejówek, tel. (22) 783 50 57 sp4sulejowek@gmail.com
9	ZESPÓŁ SPOŁECZNYCH SZKÓŁ SPECJALNYCH FUNDACJA „OTWARTYCH SERC”	ul. 3-go Maja 34, 05-070 Sulejówek, tel. 22 783-50-21 fundacjaotwserca@poczta.onet.pl
10	PRYWATNA SZKOŁA im. RODZINY MORACZEWSKICH	ul. Paderewskiego 29, 05-070 Sulejówek 22 783 30 20 prywatneszkoly@rodzinymoracze wskich.edu.pl
11	PRYWATNA SZKOŁA PPODSTAWOWA im. Z i J. Moraczewskich	ul. Stefana Żeromskiego 18 Sulejówek, 05-070 tel. 022 783 26 59 szkola@moracz.edu.pl
12	SZKOŁA PODSTAWOWA BBENEDYKTA LICZEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE BEBEDYKTA	ul. I. Krasickiego 16, 05-070 Sulejówek, tel. 48 733 700 444 podstawowa@szkolybenedykta.pl liceum@szkolybenedykta.pl

13	PRYWATNA SZKOŁA PODSTAWOWA INSYGNIA	ul. Krasickiego 59, 05-070 Sulejówek, tel. 516213012 edukacjadomowa@szkolyedukacyjne.pl
14	MIEJSKIE PRZEDSZKOLE NR 1	ul. Paderewskiego 47, 05-070 Sulejówek, tel. (22) 783 10 43 mp1sulejowek@wp.pl
15	MIEJSKIE PRZEDSZKOLE NR 2	ul. Szosowa 7, 05-071 Sulejówek tel. (22) 783 50 24 mp2sulejowek@poczta.onet.pl
16	NIEPUBLICZNE PRZEDSZKOLE „DELFINEK”	ul. Drobiarska 56, 05-070 Sulejówek, tel. 22 783-36-39, 600 284 032 przedszkole@przedszkoledelfinek.eu
17	NIEPUBLICZNE PRZEDSZKOLE „OLEŃKA”	ul. Armii Krajowej 34, 05-071 Sulejówek, tel. 881 799 583 przedszkole@olenkasulejowek.pl
18	NIEPUBLICZNE PRZEDSZKOLE „PRZYTULANKA”	ul. Kolbego 10 b, 05-070 Sulejówek, tel. 506 121 072 tel. 508 347 408 przedszkole@przedszkoleprzitulanka.pl
19	URZĄD MIASTA SULEJÓWEK	ul. Dworcowa 55, 05-070 Sulejówek, tel. (22) 760 62 21 urząd@umsulejowek.pl
20	PORADNIA PSYCHOLOGICZNO- PEDAGOGICZNA	ul. Idzikowskiego 7b, 05-070 Sulejówek, tel. (22) 783 58 58 poradnia@poradniapsych.pl
21	POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE	ul. Konstytucji 3 Maja 16, 05-303 Mińsk Mazowiecki (25)756 40 26 sekretariat@pcpr-minskmaz.pl
22	POWIATOWY URZĄD PRACY	ul. Przemysłowa 4, 05-300 Mińsk Mazowiecki, tel. (25) 759 29 13 wami@praca.gov.pl
23	MLKS VICTORIA SULEJÓWEK	ul. Krasieńskiego 6, 05-070 Sulejówek, tel. 607 884 884 mlksvictoria@o2.pl STADION MIEJSKI tel. 606 214 859
24	MIEJSKI DOM KULTURY	ul. Bogusławskiego 14 a, 05-070 Sulejówek, tel. (22) 487 97 08 sekretariat@mdksulejowek.pl

25	SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ	Przychodnia nr 1 ul. Idzikowskiego 7 b, 05-070 Sulejówek, tel. (22) 783 10 45 Przychodnia nr 2 ul. Armii Krajowej 21, 05-071 Sulejówek, tel. (22) 783 55 06
26	PRACOWNIA ROZWOJU I TERAPII „KRESKA”	ul. Osiedlowa 18, 05-070 Sulejówek, tel. 694 122 523 biuro@poradniakreska.pl
27	PARAFIA P.W. PRZEMIENIENIA PAŃSKIEGO	ul. Armii Krajowej 34, 05-071 Sulejówek, tel. (22) 611 54 12 milosna@wpraga.opoka.org.pl
28	PARAFIA P. W. MARYI MATKI KOŚCIOŁA SANKTUARIUM MATKI BOŻEJ POCIESZENIA KATOLICKA PORADNIA RODZINNA	ul. Żeromskiego 18, 05-070 Sulejówek, tel. (22) 783 30 94, kancelaria (22) 783 35 28
29	FUNDACJA „ŚWIAT INTEGRACJI”	ul. Głowackiego 35, 05-071 Sulejówek, tel. 667 495 808 biuro@swiatintegracji.pl
30	STOWARZYSZENIE „ALTER EGO”	ul. Wiślana 7, 05-077 Warszawa – Wesoła, tel. 22 760 86 40 stowarzyszenie@alter-ego.org.pl

Źródło: dane własne MOPS w Sulejówku

Zasoby ludzkie:

Miasto w zakresie realizacji Programu Wspierania Rodziny dysponuje osobami zawodowo zajmującymi się wsparciem rodziny, do których należą m.in.:

- pracownicy socjalni,
- psychologowie i pedagodzy,
- terapeuci i instruktorzy terapii uzależnień,
- funkcjonariusze Policji,
- kuratorzy społeczni oraz zawodowi,
- prawnicy,
- członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego i powołanych grup.

3.3 Analiza SWOT

Mocne strony (wewnętrzne czynniki pozytywne) to przede wszystkim to, co wyróżnia na tle innych. Są to te dziedziny działalności, które tworzą potencjał i pozytywny wizerunek instytucji.

Słabe strony (wewnętrzne czynniki negatywne) to te aspekty funkcjonowania, które ograniczają sprawność i mogą blokować rozwój instytucji.

Szanse (zewnętrzne czynniki pozytywne) to wszystkie wydarzenia i procesy w otoczeniu, które tworzą sprzyjające dla instytucji sytuacje. Są to takie kierunki działalności, które mogą przynieść w przyszłości pozytywne, rozwojowe społecznie efekty.

Zagrożenia (zewnętrzne czynniki negatywne) to zbiór możliwych sytuacji i procesów, które mogą tworzyć niekorzystne dla instytucji warunki rozwoju w jego otoczeniu. Zagrożenia są postrzegane jako bariery, utrudnienia i możliwe niebezpieczeństwa dla zakładanych procesów.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny, • dobra współpraca z instytucjami działającymi na rzecz rodziny, • strategie, programy i akty prawne dla miasta Sulejówek, • wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zatrudnienie asystenta rodziny, • bardzo dobra współpraca pracowników socjalnych z kuratorami sądowymi, • dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników pomocy społecznej, policji, oświaty, • wypracowany system współpracy międzyinstytucjonalnej w związku z działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych, o których mowa w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz w związku z działaniami Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, • realizowanie działań socjalnych i społecznych przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu dzieci, młodzieży oraz dysfunkcjom rodzin (w tym np.: programu” Opieka wytchnieniowa” , Karta Dużej Rodziny, „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023)” • dostępność programów profilaktycznych w szkołach, • oferta Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej w Sulejówku, dla dzieci i rodziców, • współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, • dostępność do wsparcia prawnego rodzin w trudnej sytuacji materialnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • utrudniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego (psycholog, psychiatra, mediator rodzinny), • niewystarczająca motywacja oraz zaangażowanie rodzin do współpracy w zakresie wypełniania funkcji rodzicielskich, • zbyt mała aktywność i gotowość ze strony społeczności lokalnej do współpracy, • niewystarczające środki finansowe na szerszą skalę działań na rzecz rodzin, • wyuczona bezradność i roszczeniowość, • uzależnienie od pomocy instytucjonalnej (głównie finansowej) i brak współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów, • brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, • niechęć rodzin dysfunkcyjnych do zmiany stylu życia, • oczekiwanie rodzin na zaspokojenie codziennych potrzeb przez państwo, samorząd (np.: w formie świadczeń, dodatków, usług), • słabo rozwinięty wolontariat.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • dalszy rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie wspierania rodziny, • zwiększenie dostępności pomocy 	<ul style="list-style-type: none"> • trudności we wczesnym diagnozowaniu rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze,

<p>specjalistycznej dla dzieci młodzieży dotkniętych problemami uzależnień, depresją, wykluczeniem społecznym,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrost świadomości i wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez rodziców, • wzrost umiejętności korzystania przez rodzinę z różnych form wsparcia, • podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników instytucji pomocowych, • aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych, • kształcenie młodzieży zgodnie z zapotrzebowaniem rynku pracy, • możliwość uzupełniania wykształcenia, przekwalifikowania zawodowego dla osób bezrobotnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • niestabilność prawa dotyczącego polityki społecznej, niespójność, częste zmiany i trudności w ich interpretacji, • osłabienie więzi i wartości rodzinnych, • wzrost patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży, • narastająca przemoc, • narastające problemy z uzależnieniami behawioralnymi (internet, smartfon), • wzrost zachowań depresyjnych wśród młodzieży, • wzrost liczby samookaleczeń wśród młodzieży, • w wykluczenie społeczne spowodowane różnymi problemami społecznymi, • uzależnienie członków rodziny od alkoholu, środków psychoaktywnych (narkotyki, dopalacze), • bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodzin, • wzrost liczby rodzin wieloproblemowych, • wzrost kosztów utrzymania rodziny, • przerzucanie odpowiedzialności za losy rodziny na instytucje, • wyłączenie rodzin w działaniach na rzecz zaspokajania codziennych potrzeb przez państwo, samorząd (np.: w formie świadczeń, dodatków, usług)
--	---

3.4 Cele programu, zadania, wskaźniki ich realizacji.

Cele określone w Programie Wspierania Rodziny na lata 2023 – 2026 opierają się na szansach pojawiających się w otoczeniu rodziny oraz poprzez wykorzystanie poszczególnych instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny, w tym istniejących zasobów wewnętrznych miasta. Cele wpisują się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sulejówek na lata 2021-2027 przyjętą wraz z „Diagnozą problemów społecznych” uchwałą Rady Miasta Sulejówek nr XXXVIII/423/2021 w dniu 25 listopada 2021 r.

Cel główny:

Celem głównym Programu jest rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin, sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cele operacyjne:

1. Wsparcie rodzin z dziećmi w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
2. Zapewnienie bezpieczeństwa rodzinom – przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji funkcji rodziny.
3. Wsparcie rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej.
4. Wsparcie kadry zajmującej się pomocą na rzecz rodziny.
5. Wsparcie w opiece nad dzieckiem i młodzieżą jako profilaktyka zdrowotna na rzecz poprawy jakości życia.
6. Objęcie opieką dziecka poza rodziną biologiczną.

Cel operacyjny nr 1			
Wsparcie rodzin z dziećmi w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.			
lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
1.1	Zapewnienie miejsc dla dzieci w żłobkach i przedszkolach.	- Samorząd gminny, - Stanowisko ds. Oświaty.	- Liczba miejsc w placówkach. - Liczba dzieci w placówkach.
1.2	Organizowanie festynów, inicjatyw sportowo-rekreacyjnych, pikników rodzinnych, imprez okolicznościowych.	- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku. - Miejski Ośrodek Kultury w Sulejówku. - Stanowisko ds. Promocji i Kultury.	- Liczba zorganizowanych przedsięwzięć. - Liczba rodzin uczestniczących w inicjatywie.
1.3	Promowane i wspieranie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.	- Stanowisko ds. Promocji i Kultury. - Stanowisko ds. Oświaty. - Placówki oświatowe.	- Liczba zrealizowanych form wsparcia. - Liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem.
1.4	Organizowanie oraz współfinansowanie wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży.	- Miasto Sulejówek. - Stanowisko ds. Oświaty. - Miejski Ośrodek Kultury w Sulejówku. - Organizacje pozarządowe.	- Liczba zorganizowanych form wypoczynku. - Liczba dzieci korzystających z wypoczynku.
1.5	Organizacja wypoczynku letniego i zimowego z programem profilaktycznym (alkohol, substancje psychoaktywne, przemoc) dla dzieci młodzieży z terenu Miasta.	- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sulejówku. - Organizacje pozarządowe. - Miasto Sulejówek.	- Liczba dzieci korzystających z wypoczynku.
1.6	Rozwój oferty ogólnodostępnych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży.	- Stanowisko ds. Promocji i Kultury. - Stanowisko ds. Oświaty. - Miejski Ośrodek Kultury w Sulejówku. - Biblioteka Publiczna.	- Liczba dzieci korzystających z zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych.
1.7	Organizacja warsztatów, konkursów tematycznych, przeglądów artystycznych, zajęć tematycznych.	- Stanowisko ds. Promocji i Kultury. - Miejski Ośrodek Kultury. - Stanowisko ds. Oświaty. - Biblioteka Publiczna. - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna.	- Liczba zorganizowanych przedsięwzięć. - Liczba uczestników.
1.8	Prowadzenie placówek wsparcia dziennego, obejmujących dzieci wychowaniem i opieką.	- Miasto Sulejówek.	- Liczba działających placówek. - Liczba dzieci objętych wsparciem.
1.9	Promowanie działań na rzecz rodzin, realizacja rządowego programu dla	- Urząd Miasta Sulejówek.	- Ilość złożonych wniosków.

	rodzin wielodzietnych „Karta Dużej Rodziny”.		
1.10	Organizowane warsztatów dla rodzin.	- Placówki oświatowe. - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie- Poradnia Rodzinna.	- Liczba uczestników. - Liczba zorganizowanych warsztatów.

Cel operacyjny nr 2			
Zapewnienie bezpieczeństwa rodzinom – przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji funkcji rodziny.			
Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
2.1	Udzielanie rodzinom z dziećmi będącym w trudnej sytuacji życiowej pomocy w formie świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.	- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku.	- Liczba wypłaconych świadczeń -Liczba rodzin/osób objętych pomocą.
2.2	Zapewnienie dzieciom i młodzieży pomocy w formie gorącego posiłku.	- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku.	- Liczba dzieci objętych dożywianiem. - Liczba placówek.
2.3	Udzielanie dzieciom i młodzieży stypendium o charakterze socjalnym oraz naukowym.	- Miasto Sulejówek. - Placówki oświatowe.	- Liczba osób objętych wsparciem. - Ilość stypendiów dla dzieci uzdolnionych.
2.4	Świadczenia z pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.	- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku.	- Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem.
2.5	Zapewnienie poradnictwa rodzinnego: psychologicznego, pedagogicznego, w zakresie uzależnień, terapii indywidualnej, terapii grupowej, terapii rodzinnej dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychow.	- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku. - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. - Punkt Informacyjno-Konsultacyjny. - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim.	- Liczba osób korzystających z poradnictwa. - Liczba udzielonych porad. - Liczba podmiotów udzielających wsparcia.
2.6	Pomoc w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla rodzin z dziećmi.	- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku.	- Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem.
2.7	Rozwijanie działań wspierających skierowanych do rodziców biologicznych dzieci i młodzieży umieszczonych w pieczy	- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku. - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku	- Liczba rodziców biologicznych korzystających ze wsparcia asystenta rodziny. - Liczba dzieci powracających do rodziny biologicznej.

	zastępczej, mających na celu powrót dzieci pod opiekę rodziców, budowanie więzi pomiędzy dziećmi i rodzicami.	Mazowieckim.	
2.8	Udzielanie wsparcia kobietom w ciąży w ramach ustawy „Za życiem”.	- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku. - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna.	- Liczba kobiet w ciąży korzystających z pomocy. - Liczba asystentów rodziny zaangażowanych w pomoc.

Cel operacyjny nr 3			
Wsparcie rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej.			
Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
3.1	Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze pomocy asystenta rodziny.	- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku.	- Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem asystenta. - Liczba asystentów rodziny. - Liczba ustanowionych rodzin wspierających.
3.2	Świadczenie pracy socjalnej rodzinom.	- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku.	- Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem.
3.3	Analiza sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem.	- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku.	- Liczba wpływających Niebieskich Kart. - Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskie Karty.
3.4	Monitorowanie sytuacji rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku.	- Liczba monitorowanych rodzin. - Liczba zdiagnozowanych rodzin z problemem opiekuńczo – wychowawczym. - Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
3.5	Motywowanie do podjęcia leczenia przez osoby uzależnione.	- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sulejówku.	- Ilość przeprowadzonych rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu.

Cel operacyjny nr 4			
Wsparcie kadry zajmującej się pomocą na rzecz rodziny.			
Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
4.1	Szkolenie kadry profesjonalnie wspierającej rodziny.	-Miasto Sulejowek (w ramach MPRPAiPN) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku. - Mazowieckie Centrum Pomocy Rodzinie	- Liczba uczestników. - Liczba szkoleń.
4.2	Wsparcie osób profesjonalnie zajmujących się pomaganiem poprzez systematyczne podnoszenie kwalifikacji w	- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku.	- Liczba superwizji. - Liczba uczestników.

	zakresie pracy z rodziną oraz udział w superwizjach.		
4.3	Zwiększenie liczby etatów asystentów rodziny.	- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku.	- Liczba nowozatrudnionych asystentów rodziny.

Cel operacyjny nr 5			
Wsparcie w opiece nad dzieckiem i młodzieżą jako profilaktyka zdrowotna na rzecz poprawy jakości życia.			
Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
5.1	Realizacja programów prozdrowotnych.	- Stanowisko ds. Promocji i Kultury. - Placówki oświatowe. - Placówki ochrony zdrowia.	- Liczba uczestników objętych programem. - Liczba programów.

Cel operacyjny nr 6			
Objęcie opieką dziecka poza rodziną biologiczną.			
Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
6.1	Monitorowanie i ocena sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.	- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku przy współpracy z odpowiednim PCPR	- Liczba dokonanych okresowych ocen sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.
6.2	Organizowanie specjalistycznego poradnictwa w pieczy zastępczej.	- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku. - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim	- Liczba udzielonych porad. - Liczba osób objętych poradnictwem.
6.3	Finansowanie pobytu dzieci umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej.	- Miasto Sulejówek. - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku. - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim.	- Wysokość poniesionych nakładów finansowych.

Program Wspierania Rodziny dla Miasta Sulejówek na lata 2023-2026 zakłada również realizację innych ważnych zadań, które mogą się pojawić wraz ze zmieniającą się sytuacją społeczno - gospodarczą kraju, województwa lub gminy. Przyjmuje się możliwość modyfikacji określonych w niniejszym dokumencie celów oraz kierunków działań, wtedy, gdy pojawi się taka potrzeba.

3.5 Źródła finansowania

Zadania niniejszego Programu będą z następujących źródeł:

- środki finansowe z budżetu samorządu,
- środki finansowe z funduszy zewnętrznych, w tym rządowych, pozarządowych, programów celowych i funduszy unijnych
- środki pozyskane z innych prawem określonych źródeł.

3.6 Monitoring i ewaluacja programu.

Przedmiotem ewaluacji będzie ocena skuteczności podejmowanych działań oraz zainteresowania nimi odbiorców. Monitoring realizacji Programu Wspierania Rodziny dla miasta Sulejówek na lata 2023-2026 będzie się opierał przede wszystkim na gromadzeniu oraz analizowaniu danych będących w posiadaniu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulejówku. Dodatkowo pozyskiwane zostaną informacje od innych instytucji i podmiotów w zakresie wskazanym w Programie. Monitoring Programu pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych. Realizacja programu opiera się na stałej współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami w celu realizacji założonych działań.

Monitorowanie i ewaluacja Programu będą się odbywać poprzez składanie do dnia 31 marca każdego roku rocznego sprawozdania z realizacji zadań przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku, który jest wiodącym realizatorem Programu.

3.7 Realizatorzy

Realizatorami Programu Wspieranie Rodziny na lata 2019-2022 dla Miasta Sulejówek są instytucje zawodowo zajmujące się wspieraniem i pomocą rodzinom. Ich współdziałanie oraz profesjonalne podejście do problemów występujących w rodzinie umożliwia stworzenie spójnej i wielowymiarowej podstawy do zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom w środowisku rodzinnym.

3.8 Zakończenie.

Program Wspierania Rodziny dla Miasta Sulejówek na lata 2023-2026 zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, a w szczególności życia dzieci. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, a rodzinom w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości do samodzielnego zmierzenia się z występującymi problemami.

Powyższe działania zwiększą szanse rodzin, aby prawidłowo funkcjonowały w środowisku oraz wykorzystwały własną aktywność i wewnętrzny potencjał w celu zdobycia nowych umiejętności. Odpowiednie podejście stworzy możliwość rozwoju, zwiększenia świadomości w środowisku lokalnym i tym samym podniesie jakość życia mieszkańców Miasta Sulejówek.